

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Коломийський навчально-науковий інститут

Кафедра педагогіки і психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етнопсихологія

Освітня програма : Початкова освіта

Спеціальність : 013 Початкова освіта

Галузь знань : 01 «Освіта»/ Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 3 від “29” вересня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етнопсихологія
Викладач (-і)	Микитюк Галина Юрївна
Контактний телефон викладача	0950021074
Е-mail викладача	g-mikityuk@ukr.net
Формат дисципліни	Денна, заочна форма/ дистанційне навчання
Обсяг дисципліни	90
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=63&id_cou=6615
Консультації	Консультації до самостійної роботи студентів проводиться на практичних заняттях (тривалість – не фіксована, залежить від потреб студентаБ проводиться у межах робочого часу викладача), консультація до екзамену – 1 год .
2. Анотація до курсу	
<p>Етнічна психологія - це галузь психологічної науки, яка вивчає психологічні особливості нації (етносу, народу) та їх представників;закономірності, джерела і чинники національної (етнічної) свідомості та самосвідомості, національний характер, механізми національної (етнічної) ідентифікації та етностереотипізації; психологію міжнаціональних (міжетнічних) відносин. Об'єктом вивчення етнопсихології є нація, етнос і народ.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><i>Мета навчальної дисципліни:</i> необхідність розвитку етнопсихологічної науки для потреб практичної психології, зокрема для психологічного консультування інтернаціональних подружніх пар, для відродження національних традицій у вихованні.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Загальні компетентності:</p> <p>КЗ-1. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами.</p> <p>КЗ-2. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.</p> <p>КЗ-7. Соціокультурна. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.</p> <p>Спеціальні компетентності:</p> <p>СК – 2.2. Соціально-психологічна. Здатність до застосування знань про особливості комунікативної діяльності учнів класу /учня початкової школи, взаємостосунки вчителя та учнів, закономірності педагогічного спілкування, соціальної ситуації, ситуацій міжособистісної взаємодії; вміння застосовувати ці знання у моделюванні навчально-виховного процесу в початковій школі.</p> <p>Програмні результати навчання:</p>	

ПР14 Здатність прогнозувати , проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету.

ПР 15 Здатність до використання засобів вербальної та невербальної комунікації задля підвищення рівня професійної культури майбутнього вчителя.

ПР16 Здатність до навчання упродовж життя і удосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації.

ПР17 Здатність аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	54

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	013 Початкова освіта	3	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Предмет, об'єкт і методи етнопсихології. План. Етнопсихологія як наука. Предмет і методи етнопсихології. Проблема етносу і нації в етнопсихології. <i>Ключові поняття:</i> етнопсихологія, етнос.</p>	Лекція, практичне заняття, самостійна робота;	№ 1, 2, 3 із списку рекомендованої літератури;	Підготовка реферативного повідомлення; 2 год.		Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, залік
<p>Тема 2. Основні динамічні характеристики етносу. План. Проблема етнічної установки в етнопсихології. Етноцентризм: його ознаки та умови виникнення. <i>Ключові поняття:</i> етностереотип, гетеростереотипи.</p>	Лекція, практичне заняття, самостійна робота;	№ 1, 2, 4 із списку рекомендованої літератури;	Підготовка конспекту семінарського заняття; 2 год;		Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, залік
<p>Тема 3. Етнопсихологія українців План. Загальний підхід до вивчення особливостей</p>	Лекція, практичне заняття, самостійна робота;	№ 4, 2, 5 із списку рекомендованої літератури;	Підготовка конспекту семінарського заняття;		Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, залік

<p>українського етносу. Екологічний чинник. Вплив релігії. Сім'я і формування українського національного характеру.</p> <p><i>Ключові поняття:</i> український етнос, український менталітет, матриархальність.</p> <p>Тема 4. Формування етнічної ідентичності.</p> <p>План. Етнічна ідентичність. Теорія самокатегоризації. Інгрупи і аутгрупи (Г. Теджфел, Л.М. Гумільов). Категорії соціальної ідентичності (С. Московичи). Етапи формування етнічної ідентичності (Т.Г. Стефаненко). Когнітивний і афективний компоненти етнічної ідентичності. Поняття про кризу етнічної ідентичності. Психічний склад етносу. Роль колективного несвідомого у психічному складі етносу (К.Г. Юнг). Поняття архетипу. Колективне несвідоме українського етносу.</p> <p>Тема 5. Поняття про етнічні стереотипи.</p> <p>План. Рівні міжетнічних відносин. Проблема етнічної установки та етнічних стереотипів. Структура і зміст етнічного стереотипу. Причини стереотипізації. Етнічні стереотипи та їх властивості. Ознаки істинності стереотипу.</p> <p>Тема 6. Етнічні конфлікти.</p> <p>План. Етнічні конфлікти, їхня сутність, об'єктивні і суб'єктивні умови їхнього виникнення. Форми</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота;</p> <p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота;</p> <p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота;</p>	<p>№ 4, 2, 6 із списку рекомендованої літератури;</p> <p>№ 5, 8, 6 із списку рекомендованої літератури; 2, 3 (додаткова);</p> <p>№ 9, 8, 6 із списку рекомендованої літератури; 1, 2, 3 (додаткова);</p>	<p>2 год;</p> <p>Підготовка конспекту семінарського заняття; 2 год;</p> <p>Підготовка конспекту семінарського заняття; 2 год;</p> <p>Підготовка конспекту семінарського заняття; 2 год;</p>	<p>Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, залік</p> <p>Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, залік</p> <p>Упродовж семестру, згідно з розкладом занять, залік</p>
--	--	--	---	--

<p>етнічних конфліктів. Теорії виникнення етнічних конфліктів. Види і стадії етнічних конфліктів. Детермінанти етнічних конфліктів. Ксенофобія. Націоналістичні настрої та їх причини. Проблема національного екстремізму на сучасному етапі. Стратегії поведінки в етнічному конфлікті та шляхи його подолання.</p>			<p>ського заняття; 2 год;</p>		
<p>Тема 7. Засвоєння соціотипової поведінки. План. Толерантність. Психологічні механізми засвоєння соціотипової поведінки: соціалізація, наслідування, ідентифікація, інкультурація, культурна трансмісія. Міжетнічна толерантність. Принципи толерантної спільноти. Мультикультуризм Дж. Беррі. Фактори створення толерантного суспільства.</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота;</p>	<p>№ 9, 8, 6 із списку рекомендованої літератури; 2, 5, 7 (додаткова);</p>	<p>Підготовка конспекту семінара ського заняття; 2 год;</p>		<p>Упродовж семестру, згідно 3 розкладом занять,залік</p>
<p>Тема 8. Психологічні виміри культур. План. «Культурний синдром» (Г. Тріандіс). Орієнтування культури на колективізм або на індивідуалізм. Синдроми розмежування типів культур: запобігання невизначеності, дистанція влади, фемінність – маскуліність (Г. Хофстеде). Культурний шок і його негативні та позитивні наслідки.</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота;</p>	<p>№ 9, 8, 6 із списку рекомендованої літератури; 4, 2, 3 (додаткова);</p>	<p>Підготовка реферативного повідомлення; 2 год.</p>		<p>Упродовж семестру, згідно 3 розкладом занять,залік</p>
<p>Тема 9. Етнічна самосвідомість. Етнічна самоідентифікація. Поняття маргінальності. План. Ментальність як інтегральна етнопсихологічна ознака</p>	<p>Лекція, практичні заняття, самостійна робота;</p>	<p>№ 7, 8, 6 із списку рекомендованої літератури; 1, 2, 3 (додаткова);</p>	<p>Підготовка реферативного повідомлення; 2 год.</p>		<p>Упродовж семестру, згідно 3 розкладом занять,залік</p>

<p>нації. Компоненти ментальності. Психологічна сутність і зміст національного характеру. Національні особливості. Національний характер українців. Національна самосвідомість. Національна ідея. Національні та націоналістичні почуття. Націоналістична психологія та її властивості. Націоналізм та етноцентризм.</p>					
--	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів включають: 25 балів за практичні заняття; 25 балів за самостійну роботу; 50 балів за екзамен. https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2018/04/Polozhennia-proorhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykhdokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu- %e2%84%96447-vid-24.07.2015r..pdf
Вимоги до письмової роботи	
Семінарські заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь у дискусії, творчий підхід до вирішення сформульованих завдань.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів

7. Політика курсу

Вивчення навчальної дисципліни «Етнопсихології» потребує: виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до семінарських занять; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури. Підготовка та участь у семінарських заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

8. Рекомендована література

Базова

1. Павленко В. М., Таглін С. О. Етнопсихологія. — К., 1999.
2. Чепан М.-Л. А. Етнопсихологічний вимір цивілізаційного поступу: монографія. — К., 2008.
3. Стефаненко Т. Г. Этнопсихология: Учебник для вузов / Предисловие

В. А. Садовничий. — М., 2004.

4. Психология и культура. / Под редакцией Д. Мацумото. — Х., 2003.

5. Павленко В. Н., Таглин С. А. Введение в этническую психологию. — Х., 1992.

Допоміжна

1. Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера земли / Л.Н. Гумилев. — М.: АСТ, Харвест, 2007. — 560 с.

2. Гончаренко М. С., Набока І. Є. Етновалеологія. Навч. посіб. — Харків: «Бурун-Книга», Київ: КНТ, 2012. — 296 с.

3. Крячко В. Соціодіагностичний ракурс української ментальності: монографія. — К.: «Інтерсервіз», 2012. — 248 с.

4. Львовичкіна А.М. Етнопсихологія: навч. посібник / А.М. Львовичкіна. — Київ: МАУП, 2002. — 144 с.

5. Степко М.Т. Буття етносу: витоки, сучасність, перспективи (філософсько-методологічний аналіз) / М.Т. Степко. — К.: Знання, 1998. — 251 с.

6. Сухарев В.А. Психология народов и наций / В.А. Сухарев, М.В. Сухарев. — Донецк, 1997. — 400 с.

7. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології / В. Янів. — К: Знання, 2006. — 342 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average>.

2. Етнопсихологія [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://myrefs.org.ua/index.php?view=article&id=84>.

3. Етнопсихологія [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dls.ksu.kherson.ua/DLS/Library/LibdocView.aspx?id=7115bfad-691e-425d-8bc5-1e933c3b57b7>.

Викладач Микитюк Галина Юрївна